

OPIS ISTOTNYCH ZAGADNIENI DLA KOMISJI EGZAMINACYJNEJ
DO ZADANIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO
(EGZAMIN RADCOWSKI - 20 MARCA 2018 r.)

Zdaniem zespołu do przygotowania zadań na egzamin radcowski, w przypadku zadania z zakresu prawa karnego, zasadne jest sporządzenie apelacji. Zdający przy rozwiązywaniu zadania powinni zwrócić uwagę na następujące problemy:

1. Sąd Rejonowy błędnie skazał Gerarda Batorskiego za przestępstwo naruszenia miru domowego z art. 193 k.k. Za przestępstwo przewidziane w tym przepisie odpowiada ten, kto wdzierają się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza. Nie ulega zatem wątpliwości, że realizacja znamion przestępstwa z art. 193 k.k. musi być połączona z brakiem uprawnienia sprawcy do miejsca, do którego wdzierają się, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza. Taki element bezprawności zachowania sprawcy rozważanego przestępstwa wskazywany jest konsekwentnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2016 r., III KK 347/15, LEX nr 1976247). W kontekście wymowy wszystkich dowodów osobowych, jak również dokumentu w postaci danych osobopoznawczych, nie ma wątpliwości co do tego, że Gerard Batorski był właścicielem mieszkania nr 120, położonego w Lublinie przy ul. Wyżynnej 205, a nadto na stałe w nim zamieszkiwał. Zważywszy na fakt, iż mieszkanie to nie było dla niego „cudze”, czego wymaga art. 193 k.k., należy stwierdzić, że nie dopuścił się zarzucanego mu przestępstwa. Należy zarazem wskazać, że wprawdzie przyjmuje się, iż sprawcą przestępstwa z art. 193 k.k. może być także osoba, której przysługuje prawo własności do domu, mieszkania, lokalu itp., jednak dla ustalenia faktu popełnienia przez sprawcę przestępstwa w takiej sytuacji jest wymagane, by uprawnienie do przebywania w tym miejscu przekazał komuś innemu. Wówczas jednak zamieszkujejący musi mieć wyłączne lub większe uprawnienie do zamieszkiwania niż właściciel (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., I KZP 5/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 65). W realiach zadania z zakresu prawa karnego sytuacja taka nie miała miejsca. Można bowiem stwierdzić, że Gerard Batorski wyłączył swoje uprawnienie do korzystania tylko z jednego z trzech pokoi w swoim mieszkaniu, który to pokój udostępnił do wyłącznego korzystania pokrzywdzonej Jadwidze Lebiody. W żadnym zakresie nie wyzbył się na jej rzecz swojego uprawnienia do mieszkania w pozostałej części. Status prawny Jadwigi Lebiody nie uprawniał jej do uniemożliwienia właścicielowi wejścia do mieszkania. Gerard Batorski nie domagał się natomiast wpuszczenia go do pokoju oddanego pokrzywdzonej do wyłącznego korzystania.

Okoliczność ta powoduje, iż nie można stwierdzić popełnienia przez niego przestępstwa. W tym stanie rzeczy, w apelacji należało postawić zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 193 k.k., poprzez jego zastosowanie w sytuacji, kiedy było to wykluczone ze względu na brak podstaw do ustalenia, że mieszkanie, do którego wdarł się Gerard Batorski, było dla niego cudze. Konsekwencją takiego zarzutu winien być wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 1 i uniewinnienie oskarżonego od czynu zarzucanego mu w pkt. I aktu oskarżenia.

2. Rozstrzygnięcie co do czynu zarzucanego Gerardowi Batorskiemu w pkt. II aktu oskarżenia jest obarczone błędami natury procesowej. Linia obrony realizowana przez oskarżonego i jego obrońcę przyjmowała wyrażoną w wyjaśnieniach tezę o jednokrotnym uderzeniu pokrzywdzonej pięścią i negowaniu złamania kości nosa. Jej realizację stanowiło złożenie wniosków dowodowych na rozprawie. Sąd Rejonowy błędnie natomiast oddalił wniosek dowodowy obrońcy oskarżonego o dopuszczenie dowodu z opinii prywatnej oraz zdjęć RTG, jak również o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu medycyny sądowej. W zakresie dokumentów w postaci zdjęć RTG nie było żadnych przeszkód procesowych do dowodzenia i nie było podstaw do uznania, że stanowią one dowód niedopuszczalny bądź nieprzydatny. Nadto, należy wskazać, iż stosownie do treści art. 393 § 3 k.p.k., mogą być odczytywane na rozprawie wszelkie dokumenty prywatne, powstałe poza procesem karnym, a więc w szczególności opinie prywatne, tj. pozyskane przez oskarżonego. Skoro art. 393 § 3 k.p.k. dopuszcza przeprowadzenie dowodu w postaci opinii prywatnej, nie ma podstaw do uznania, że dowód z takiego dokumentu jest niedopuszczalny, pomimo że nie spełnia on wymogów procesowych wynikających z art. 193 k.p.k. Z tego powodu, w apelacji należało podnieść zarzut naruszenia art. 393 § 3 k.p.k. oraz art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k. Należy także zauważyć, iż uchybieniu procesowemu, polegającemu na oddaleniu wniosku dowodowego obrońcy oskarżonego o uzupełnienie opinii biegłego Zenona Więciślawa, towarzyszyło naruszenie art. 7, 167 i 201 k.p.k. Polegało ono na obdarzeniu wiarą opinii biegłego (procesowo dopuszczonego) z zakresu medycyny sądowej, podczas gdy jego opinia była w sposób oczywisty niepełna. Stwierdzono w niej bowiem obrażenie ciała w postaci złamania kości nosa, w sytuacji gdy nie było do tego podstaw – biegły nie dysponował zdjęciem RTG nosa. Obdarzenie wiarą tego dowodu nastąpiło wbrew treści pozostałych dowodów, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 k.p.k.), gdyż nie było wiarygodnego dowodu pierwotnego, z którego biegły mógłby wnioskować o złamaniu kości nosa pokrzywdzonej. Sąd Rejonowy winien zatem (art. 167 k.p.k.) dopuścić dowód z opinii uzupełniającej lub z opinii innego biegłego (art. 201 k.p.k.), zamiast - z naruszeniem art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. - wniosek dowodowy w tym zakresie oddalić. Wniosek odwoławczy

w zakresie zakwestionowania rozstrzygnięcia co do czynu zarzucanego w pkt. II aktu oskarżenia powinien obejmować żądanie zmiany zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie złamania nosa z opisu czynu przypisanego oskarżonemu, zastosowanie art. 157 § 2 k.k., zamiast art. 157 § 1 k.k., a w zależności od zajętego stanowiska: uchylenia wyroku w tej części i umorzenia postępowania na podstawie art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., ewentualnie jego zmiany i warunkowego umorzenia postępowania. Te wnioski odwoławcze powinny być związane z odpowiednimi zarzutami kwestionującymi stopień społecznej szkodliwości czynu przyjęty przez Sąd pierwszej instancji. Kwestionowanie to powinno odbywać się w sferze ustaleń faktycznych – okoliczności popełnienia czynu zabronionego (zamiar nagły, niewielki stopień natężenia przemocy, nieznaczne obrażenia i krótki okres utrzymywania się następstw czynu oskarżonego), jak i w sferze naruszenia prawa materialnego, wynikającego z uwzględnienia przez Sąd Rejonowy okoliczności spoza katalogu z art. 115 § 2 k.k. Domagając się warunkowego umorzenia postępowania, powinno się także wyeksponować fakt pojednania się oskarżonego z pokrzywdzoną. Należy odnotować, że dążenie obrońcy do umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania przez Sąd odwoławczy uzasadnione jest także tym, że oskarżony pełni służbę w Policji, której nie może pełnić osoba skazana.

3. Wyrok Sądu Rejonowego jest również wadliwy w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Z naruszeniem prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223, z późn. zm.) - została od oskarżonego zasądzona na rzecz Skarbu Państwa opłata. Orzeczenie kary łącznej roku pozbawienia wolności mogło łączyć się z zasądzeniem opłaty w kwocie 180 zł, a nie 200 zł, jak uczynił to w wyroku Sąd Rejonowy. Poza tym, Sąd ten błędnie ustalił wysokość wydatków na kwotę 500 zł. Wydatki, jakie Skarb Państwa tymczasowo poniósł w sprawie, obejmowały informację z Krajowego Rejestru Karnego, za której udzielenie opłata wynosi 30 zł, dwukrotnie ryczałt za doręczenia w postępowaniu przygotowawczym i sądowym (łącznie w kwocie 40 zł) oraz należność biegłego z zakresu medycyny sądowej za sporządzenie opinii w kwocie 200 zł. Stan sprawy uzasadniał zatem zasądzenie z tytułu wydatków kwoty 270 zł. Zważywszy jednak na wcześniej sugerowany zarzut, co do rozstrzygnięcia w zakresie czynu z pkt. I aktu oskarżenia, wniosek odwoławczy w zakresie kosztów procesu, związany z zarzutem i wnioskiem dotyczącym tego rozstrzygnięcia, winien obejmować żądanie obciążenia kosztami procesu Skarbu Państwa, co odpowiadałoby postulowanemu rozstrzygnięciu uniewinniającemu. W pozostałym zakresie wniosek powinien zmierzać do zmniejszenia wysokości zasądzonych kosztów, stosownie do rzeczywiście poniesionych wydatków.